از وین تا بغداد

مصیب نعیمی تحلیلگر جهان عرب با اشاره به توقف مذاکرات وین می‌گوید: ما در ماه‌های اخیر بارها شنیدیم هیئت‌هایی از عربستان نیز مثل اسرائیلی‌ها در وین مشغول رایزنی برای سنگ‌اندازی مقابل توافق بودند و این اتفاق جدیدی نیست. در سال ۲۰۱۵ هم که برجام در حال شکل‌گیری بود، سعودی‌ها در سطوح مختلف نزدیک مذاکرات بودند و با عناصر و طرف‌های مذاکرات رایزنی می‌کردند. اما اینکه چقدر می‌توانند صحنه را عوض کنند، موضوع دیگری است و تجربه نشان داده چنین وزنی ندارند.

البته من معتقدم نشان دادن این واکنش (توقف مذاکرات) برای ما شاید دشوار و ناخوشایند بود؛ زیرا جمهوری اسلامی ایران همواره از تنش میان کشورهای اسلامی و منطقه پرهیز دارد. اما درعین‌حال واکنش‌های ما حساب‌شده است و به همین دلیل مسائل دردناکی را در چند دهه اخیر برای منافع ملت و منطقه تحمل کردیم.

ایران نگاه جامع و کلانی به منافع جهان اسلام و منطقه و مردم خودش دارد، به همین دلیل هم در سیاست خارجی‌اش تعجیل و اقدام هیجانی وجود ندارد. در همین راستا عجله‌ای نیز برای مذاکره با عربستان ندارد و اساساً جمهوری اسلامی ایران مذاکره با حکومتی که مردم بی‌گناه را قتل‌عام می‌کند، به صلاح نمی‌داند، ولی بازهم نخ ارتباط را قطع نخواهد کرد.

گزیده

گفت‌وگو

آرش خلیل‌خانه | درحالی‌که قرار بود روز چهارشنبه دور پنجم گفت‌وگوها میان نمایندگان ایران و عربستان سعودی در بغداد برگزار شود، تهران به‌صورت یک‌طرفه این دیدار را لغو کرد. این اتفاق پس‌از آن رخ داد که وزارت کشور حکومت عربستان اعلام کرد ۸۱ نفر از منتقدان و مخالفان خود را که بیش از نیمی از آن‌ها جوانان شیعه بودند، اعدام کرده است. با این حال کشورهای غربی و عربی در مقابل این جنایت سکوت پیشه کردند. حالا گفت‌وگوها برای حل اختلاف‌ها و تنش‌ها میان تهران و ریاض هم به نظر می‌رسد در سایه این اتفاق بار دیگر به محاق رفته و با توقف یک‌طرفه از سوی جمهوری اسلامی ایران حداقل تا زمان نامعلومی به تعویق خواهد افتاد. اما نکته قابل تأمل دیگر در این ماجرا فاصله کم آن تا توقف موقت مذاکرات وین هم هست. مذاکراتی که اعلام شد به‌دلیل فشار بیرونی متوقف‌شده است. هم درخواست روسیه مبنی بر تضمین آمریکا از سوی روسیه و هم بی‌پاسخ ماندن تضمین‌های مورد مطالبه ۴+۱ و ایران از آمریکا، درست پس از هجمه جمهوری‌خواهان به متن نهایی توافق در واشنگتن.

مصیب نعیمی تحلیلگر ارشد مسائل جهان اسلام در گفت‌وگو با قدس تشریح کرد

تأثیر جنایت جدید بن‌سلمان بر لغو مذاکرات تهران و ریاض

سؤال اساسی اینجاست که اصرارها و پیغام‌ها و واسطه‌های سعودی‌ها در هفته‌های اخیر ازجمله میانجی قرار دادن وزیر خارجه عراق در حاشیه اجلاس مونیخ برای برگزاری دور پنجم گفت‌وگوها با تهران درحالی‌که می‌دانستند با وقوع این اعدام‌ها مذاکرات به هم خواهد خورد، یک اقدام هدفمند و عامدانه بود تا نتیجه خاصی از آن بگیرند و به هدف مشخصی برسند؟ این پرسش و سؤال‌های دیگر در مورد این اتفاق را با مصیب نعیمی کارشناس و تحلیلگر ارشد مسائل جهان عرب در میان گذاشته‌ایم. نتیجه را در ادامه بخوانید.

■ **در ابتدا بفرمایید نظرتان درباره تمایل عربستان به مذاکره، توقف آن بعد از چهار دور و ازسرگیری رایزنی‌ها برای دور پنجم پس از یک وقفه چندماهه تا آنچه دیروز رخ داد، چیست؟**

مطلع هستید قطع روابط سیاسی از سوی عربستان سعودی اتفاق افتاد، اما پس از ناامیدی و سرخوردگی محمدبن‌سلمان از موفقیت سیاست‌های ضدایرانی دولت ترامپ و شکست او در انتخابات آمریکا وی به این نتیجه رسید که باید در رویکرد خود بازنگری و قدری تعدیل اعمال کند. به همین دلیل هم در اواخر دولت روحانی شاهد تمایل سعودی‌ها به مذاکره و کاهش تنش بودیم.

اگرچه سعودی‌ها در این سال‌ها همواره سعی کردند در منطقه و حتی داخل ایران اقدامات ایذایی انجام داده و آشوب و تشنج ایجاد کنند، اما نگاه ایران این است که گردانندگان پشت‌صحنه این رفتارها آمریکا و صهیونیست‌ها هستند و ایران می‌گوید باید فرصت داد تا همسایگان متوجه اشتباه خود شده و بتوانند آن را جبران کنند.

در فصل اخیر تحولات منطقه و شکست سعودی‌ها در بیشتر جبهه‌ها مثل یمن و سوریه و از دست دادن حمایت ترامپ و ... گمان می‌رفت محمد بن سلمان از سیاست‌های تهاجمی خود دست بکشد و برخی پالس‌ها هم از ناحیه او این پیام را می‌داد، به همین دلیل هم وقتی آن‌ها دولت عراق را که دوست نزدیک ایران است واسطه قرار دادند تا مذاکره کنند و تنش‌ها را کاهش دهند، دنبال حواشی بودند که مذاکرات را کش‌دار کنند و ایران را عامل نتیجه ندادن گفت‌وگوها، نفوذی در یمن و مداخله کننده در مسائل جهان عرب و ... معرفی کنند.

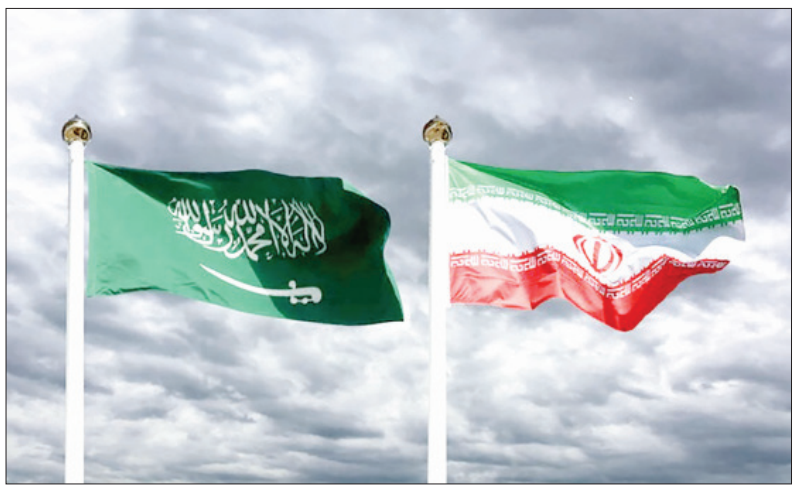

این مسئله نیز سبب وقفه مذاکرات پس از دور چهارم شد تا از چند هفته پیش به این سو سعودی‌ها دوباره از طریق وزیر خارجه عراق درخواست ادامه گفت‌وگوها را دادند و از کانال‌های دیپلماتیک و رسانه‌ای مختلف خود را مشتاق نشان دادند. این بار هم جمهوری اسلامی ایران با همان نگاه و با حسن‌نیت پذیرفت که پشت میز مذاکره بیاید، ولی در کمال تعجب اعدام تعداد زیادی از جوانان عربستان که نیمی از آن‌ها از شیعیان این کشور بودند و هیچ کاری هم نکرده بودند و فقط به خاطر دیدگاهشان اعدام شدند، اتفاقی نبود که تهران بتواند از آن بگذرد و چشم‌پوشی کند.

■ **آیا سعودی‌ها انتظار داشتند موضوع مذاکرات با ایران، مسئله مذاکرات هسته‌ای ایران و آمریکا باواسطه یا حتی شاید جنگ اوکراین و سرگرمی غربی‌ها و رسانه‌ها با این جنگ بتواند این اعدام و کشتار غیرانسانی را از کانون توجه خارج کند؟**

خوب این موضوع دور از ذهن نیست. عربستانی‌ها یک تحلیلی دارند که هر یک از وقایع جدید می‌تواند رخدادهای قبلی را از مسیر توجه خارج کند و تحت‌الشعاع قرار دهد. ولی این یک تأثیر موقت آنی است. این دست اقدامات حکومت عربستان اهداف و ابعاد مختلفی دارد. یکی استفاده از فرصت برای انتقام گرفتن از مخالفان و به‌اصطلاح زهرچشم گرفتن است. دوم راضی نگه داشتن گروه‌های سلفی و نزدیک و عامل رژیم سعودی است که بتوانند آن‌ها را بعد از جنگ سوریه و یمن حفظ کنند.

■ **در ماه‌های اخیر برخی تبادلات دیپلماتیک هم بین دو کشور شکل گرفته بود؛ ازجمله اینکه عربستان برای نمایندگان ایران در سازمان همکاری‌های اسلامی ویزا صادر کرد و بازدیدهایی هم از کنسولگری‌ها صورت گرفت و محتمل بود برخی خدمات کنسولی هم در این اماکن برقرار شود. آیا این اتفاق ممکن است این گام‌ها را به عقب بازگرداند؟**

مراوداتی شکل گرفته بود که شما بدان اشاره کردید. به‌تازگی وزیر خارجه عربستان به‌طور شفاهی از وزیر خارجه ما برای سفر به عربستان هم دعوت کرده بود که تهران آن‌ها نپذیرفت؛ زیرا برداشت این بود که سعودی‌ها بخواهند از این موضوع بهره‌برداری تبلیغاتی کرده و وانمود کنند ایران مشتاق به رابطه است و بعد ناز کنند و به‌اصطلاح طاقچه بالا بگذارند. ایران نشان داده تحت تأثیر کسی قرار نمی‌گیرد و محاسبات هیجانی انجام نمی‌دهد، بنابراین من بعید می‌دانم دو کشور موضوع قطع رابطه را تشدید کنند و گام‌های برداشته‌شده را به عقب برگردانند و به نظر من نمایندگان ما در سازمان همکاری اسلامی در عربستان فعلاً به فعالیت خود ادامه خواهند داد اگر چه موضوع فعالیت کنسولگری‌ها فعلاً ممکن به نظر نمی‌رسد.

سعودی، همان سعودی است

واقعیت این است رژیم سعودی برخلاف آنچه وانمود می‌کند نه تنها فیتیله اقدامات مخرب خود را در منطقه ازجمله علیه ایران پایین نکشیده که آن‌ها را به شکل موذیانه‌ای افزایش هم داده و همزمان اقدامات بی‌اعتماد کننده مثل تشدید حملات علیه یمن و اعدام شیعیان و منتقدان خود، توسعه و عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی تلاش برای حفظ تحریم‌ها علیه ایران، و ... را ادامه می‌دهد.

گفت‌وگوی ویژه قدس

مراتب عزا و تسلیت به اطلاع همکاران می‌رساند که همسر گرامی اینجانب همکار سالمی استان به فضای ملی [illegible] مربوط به شهریور ... و واریز وام ... پایانه‌ها و پاسخگو به [illegible] به فضای پاک ۲۵ ایران [illegible] از [illegible] به فضای مواریث [illegible] و فضای فیلتر [illegible] مطلبه آزمایشه و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

مراتب عزا و تسلیت به اطلاع همکاران می‌رساند که همسر گرامی اینجانب همکار سالمی استان به فضای ملی [illegible] مربوط به شهریور ... و واریز وام ... پایانه‌ها و پاسخگو به [illegible] به فضای پاک ۲۵ ایران [illegible] از [illegible] به فضای مواریث [illegible] و فضای فیلتر [illegible] مطلبه آزمایشه و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

مرحوم غفران نرجه شیاری (زاد آسیابی)

دختر عزیز [illegible] سی سالگی از [illegible] [illegible] [illegible]